

Universitätsbibliothek Wuppertal

Plvtarchi Chaeronensis Moralia, Qvae Vsrvpantvr

Svnt Avtem Omnis elegantis doctrinæ Penvs : Id est, varij libri: morales, historici, physici, mathematici, denique ad politiorem litteraturam pertinentes & humanitatem : omnes de Graeca in Latinam linguam transscripti summo labore, cura, ac fide

Plvtarchi Chaeronensis Ethicorum Sive Moralium

Plutarchus

Impressum Francofor. ad Mœn., M.D.LXXXII

Libellus docens qua quis ratione seipsum citra invidiam laudare possit

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-351](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:468-1-351)

PLUTARCHI LIBELLVS, DO-
cens, Qua quis ratione seipsum ci-
tra inuidiam laudare
posse.

NE MO est, Herculane, qui non dicat mole-
stum atque illiberale esse, de seipso ad alios lo-
quendo aliquam sibi dignitatem aut potentia-
m vindicare, sed te ipsa pauci, eorum etiam qui
rem istam vituperant, ingratam eius importunitatem cui-
tauerunt. Euripides quidem insolentissima ysus est iactan-
tia, hæc canens:

Venalis oratio si esset mortalibus,

Laudes nemo sui ipsius vellet dicere.

Nunc (ex profundo nanquia gratis aere

Sumere licet) nemo non gaudet dicere

Tam falsa quam vera: hoc impune quia licet.

adde, quod orationem de seipso inseruit casibus & rebus in
tragœdia propositis, nihil ad eas pertinentem. Similiter
Pindarus quoque, qui intempestuam lactantiam insanix
succinere dixit, nullum facit finem magnifice loquendi de
sua facultate, digna quidem laude: quis hoc negare? Sed ta-
men & eorū qui in certaminibus coronātur, alijs victoriā

proclamant, vt molestam de seipso loquendi ansam præci-
dant. & Timotheo in victoriā de Phrynide partam scri-
benti, Beatus eras Timothee, quando præco dixit, Vincit
Timotheus Milchus Carbonis filiū Itonocampi: non iniu-
ria succēsemus, qui indocte & iniuste suā ipsius prædicau-
erit victoriā. Unicuiqe; enim, vt ait Xenophon, laus ab aliis

profecta suauissima est auditu: aliis autem ea molestissima,
quam sibi quis ipse tribuit. Primum enim impudentes e-
os arbitramur, qui seipso laudant: quia decebat eos pu-
dor, etiam si ab aliis laudarentur. Secundo iniustos: sibi su-
perioribz sordent.

35 mentes scilicet, quod tribui ab aliis debuit. Tertio, aut si-
lentes videbimus molestie ferre & inuidere: aut hoc dum
vitamus, cogemur præter animi nostri sententiam ipsi
quoque nos ad laudandum conferre, & ipsos testimonium
dicendo in faciem laudare: hoc est, rem in nos recipere, que
magis illiberali adulatio*n*, quam honoris exhibitione con-
uenit.

Olymp.
oda. 9.

uenit. Verum enim uero quanquam haec ita habent, vsu venire tamen potest, vt audendum sit viro ciuili aliiquid de se ipso dicere, non gloriae vlliis aut gratiae captandae causa: sed quia occasio & res ita postulent, vt sicut alia vera, ita de se ipso etiam proferat: maxime cum ad præsens institutum commode cadit, vt liberaliter profiteatur tale aliiquid abs se tuuisse gestum aut confectum. Huiusmodi enim laus bonum producit fructum, ex ea tanquam semine pluribus & auctioribus pullulatibus laudibus. Quippe gloriam ciuilis vir noua vt præmium aut solatium virtutis exigit, aut ample 10. Etitur suis actionibus comitantem: sed quod credi & haberi pro probo, causam & occasionem ipsi plutiūm pulchriorum que parit facinorum. dicto enim audientibus & amantibus. facilius & suauius licet prodesse: qui suspecti sunt aut caluniis onerati, virtute sua non possunt vti, & vim facere bene 15. fiscium ipsorum fugientibus. Si vero alias eriam ob causas ciuilis vir seipsum laudare debeat, considerandum est quales ea sint: vt vanitatem & importunitatem euitantes, quod vtile est, interim no prætermittamus. Proinde vana est laus eorum qui se ipso propterea videntur laudare, vt lauden-20 tur, ac maxime contemnitur, ab ambitione intempestiuæ gloriae proficisci credita. Sicut enim qui cibi penuria labo-30 riant, contra naturam ex suis ipsorum corporibus ali coguntur, isq; finis est famis: sic qui laudes esuriunt, nisi obtin-35 gant alij laudatores, decorum violant, dum ob arrogantiæ ipsi sibi aliiquid tribuere ac conferre videntur. Quando au-tem non simpliciter & pro se laudari cupiunt, sed certamine aduersus aliorum laudes suscepto, res suas gestas iis op-ponunt, tanquam obliteraturi: ad vanitatem facinus inuidum atq; malignum adiiciunt. Nam qui in alieno choro 30 pedem ponat, cum proverbio curiosum atq; ridiculum demontstrant, sed de se ipso inter aliorum laudes in medium ab inuidia & obrectatione extrusum sermonem, cauere diligenter debemus: ac ne alios quidem ferre qui tum nos laudent, sed meritis laude suâ concedere. aut si eo honore indi-45 gni ac virtuosi videantur, nō nobis laudâdis hunc ipsi admire, sed palâ argueat atque ostendere, non competere in eos qui habetur honorem. Haec cauenda esse, liquet. Seipsum autem absq; culpa reprehensionis laudare aliquis potest, primum si calumniæ, aut accusationis depellendæ gratia hoc

Gloria.

Vane lau-
des suis.1. Occasio
se spissum
laudandi,
defensio.

hoc faciat. ut Pericles: Ac mihi quidē vos irascimini, ei viro,
 qui nemini vestrū cedo vel peritia rerum, vel elocutione
 intellectarum, vel amore patriæ, vel pecuniæ despicientia.
 Non enim crimen modo arrogantiæ, vanitatis, & ambitio-
 nis est, sed tunc de se magnifice loquendo: sed & altitudi-
 nem animi, & virtutis declaravit magnitudinem, eo ipso
 inuidiam opprimentis, quod deiici se & frangi non est pas-
 sa. Et non iam ferre de talibus suffragia volunt ciues: sed ex-
 tolluntur, extantur, & instinctu quodam animi prosequun-
 tur talē iactantiam, si vera sit & constans. Testimonio sunt
 historiæ Pelopidam à principib. reip. accusatum, quod ex-
 acto Bœotarchiæ tempore non statim domum rediisset,
 sed in Laconicam irrupisset, ac Messenam instaurauisset,
 submittentem se & deprecantem Thebani ægre absolue-
 runt. At contrā Epaminondam, qui eius tum fuerat colle-
 ga, multa de rebus suis geltis magnifice prædicantem, cum
 que orationi finem imponentem, ut diceret, Paratum se es-
 se mori, si fateri velint ciues, ipsum iis inuitis Laconicam
 vastasse, Messenam condidisse, & Arcades in unum corpus
 conduxisse: non sustinuerunt iidem ire in suffragia, sed ad-
 miratione viri gudio simul risuq; oborto discesserunt. Ita-
 que ne Homericus quidem Sthenelus plane damnandus
 nobis est, cum diceret,

Nos nostris multo meliores patribus esse

Iliad. 8,

Lastamus: --

405.

siquidem horum meminimus etiam verborum,

Eheu Tydide, tam fortinata parente,

Ibid. 370.

Quid trepidas, timidisq; acies circumspicis amplas?

ipse enim nullo impetus maledicto, amicum ignominio-
 se compellatum defendit, ipsa causa veniam de se dicenti
 conciliante. Et quidem Romani ægre tulerunt Ciceronem
 crebro res suas contra Catilinam gestas prædicantem. iidē
 tamen Scipionem dicentem, Non debere eos sentētiā de
 Scipione ferre, quib. ipse potestatem decernendi de omni-
 bus hominibus parauisse, coronati in Capitolium deduxe-

runt, sacrificioq; eius interfuerunt. ille enim nulla urgente
 necessitate, tantum gloriae cupiditate impulsus laudibus II. Adver-
 suis vtebatur: hunc periculum inuidia liberauit. Non autē sā res sat
 reis dun taxat, & in periculo constitutis, sed etiam iis qui in laudatio-
 aliquam incederunt calamitatem iactantia & fastus con- nē excusat.

uenit, magis quam cum rebus utūt secundis. hi enim vel-
uti arripere gloriam, & ambitioni sua indulgere videntur;
illi procul ab arrogantiā ob temporis rationem deicunt,
emergere aduersus opprimentēm fortunam, ac magnitudi-
nem animi fulcire, omninoq; fugere aduersarum rerum mi-
serationem deplorationemq; existimantur. Quemadmo-
dum ergo eos qui inter ambulandum sese erigunt, erucinē-
que sublimē attollūt, stolidos vanosq; putamus: qui in
pugillatione vel pugna seipſos excitant, eos laudamus. sic
vir fortuna iniqua vbi se rectum statuit atq; reluctatur.

Tanquam pugilq; conferens manum

Tanquam pugilq; conferens manum
**Soph. Tra-
thin.** de abiecto & miserabil gloriisitate sua elatum se & altum
redigens: non molestus aut ferox , sed magnus esse videtur
arq; inuidus. Hoc scilicet modo Homerus Patroclum mo-
deratum & inuidiae expertem in re praeclare gerenda , glo- 15
riosum in morte facit:

Wied. T.

847.

Si mihi Vigintitales equidem occurrisserent.

Et Phocio, manuetus alias, postquam damnatus fuit, cum multis aliis indicis suam detexit magnanimitatem, tu cui-
da una moriturorum eulanti & grauiter casum suum fer-
ti, *Quid?* inquit. Non tibi gratum est cum Phocione mori.
Non minor, sed maior etiam ciuili homini iniuria affecto
licentia datur de se verba faciendi ad ingratos. Sic Achilles
alias diis gloriam concedens, & moderate loquens,

--- *Si Iupiter olim*

Concedet nobis euertere Pergama Troia,

indigne adfectus contumelia & circumscriptus, iræ iactantiam permittit,

Cepibus senas comitatus natiibus Urbes. Et:

Non etenim galea fulgorem cernere nostra

Comminus audebunt.--

10.

admittit enim libertas, quæ excusationis sui pars est, magniloquentiam. Sic nimurum etiam Themistocles, cum in actionib. suis nullum dictum aut factum molestum adhibuerisset, ab Atheniensibus se ob satietatem fastidiriae despici animaduertens, non abstinuit dicere, *Quid à felices, defatigamini sæpenumero beneficiis ab eodē accipiendis? & tempestate oborta sub arborem hanc confugitis, serenitate redditia inter digrediendum frondes eius stringitis? Hi ergo in iuriis lacessiti, aduersum ingratos memoriam rerum*

abs se præclare gestarum intulerunt. Iam cuius reæ facta
 culpantur, is ea si laudat, omnino venia meretur, & repre-
 hensione vacat. videtur enim non exprobrate, sed defende III. Defensio
 re. Hæc res splendida Demostheni paravit libertate, lau-
 sorem. ^{foris bene.}
 dūq; amolita est fastidium, quas fere per totam pro Corona
 orationem usurpauit, iactas suas quæ culpabatur de bello
 legationes, & decreta. His admodum vicina est venustas op-
 positionum, cum quæ cui res virtio datur, eius contrarium
 turpe ostendit esse atq; vitiosum. Ita Lycurgus Athenis, cum
 ei exprobraretur, quod argento dato calumniatorem pla-
 casset. Et qualis tandem, inquit, vobis videor ciuis, qui a-
 pud vos tanto tempore rem gerens publicam, dare potius
 quam accipere iniuste deprhefatus sim? Et Cicero Megello
 obiicienti, plures ipso testimonium contra eos dicentes dä-
 natos, quam defendantur absolutos esse. Quis vero, inquit,
 non hoc dicit, plus in me fideli esse quam eloquentia. Talia
 sunt etiam isthæc Demosthenis: Quis vero me non iure oc-
 cidiisset, si quid eorum quæ vrbi pulchra sunt, verbo saltē
 ausus suissem dedecorare? Et: Quid existimatis dicturos suis
 se impuros istos homines, si tunc me his de rebus subtiliter
 rationes subducente abiuissent ciuitates? Omnino autem
 oratio illa de Corona ingeniosissime oppositionib. & solu-
 tionib. causarum laudes superinducit. Verum hoc quoque
 utile est illa ex oratione discere, quod de se dictis accuratis
 simè admiscens auditorum laudes, inuidiam & amore
 sui à se remouit. vt cum refert quales se Eubœensibus præ-
 buerint Athenienses, quales Thebanis, quæ in Byzantios &
 Cherroneitas beneficia contulerint: quorum se admini-
 strum dunt taxat ait. Ita enim occulte propriis laudibus au-
 ditori se insinuat, cum voluptate admittenti quæ dicun-
 tur, & gaudenti suis pulcris facinoribus: cui gaudio statim
 comitatur admiratio & amor eius, cuius opera res ita bene
 gesta fuit. Eo respiciens Epaminondas Meneclida ipsum a-
 liquando traducente, vt qui de se quam Agamemnon
 amplius sentiret: Facio, inquit, hoc propter vos, Thebani,
 quorum solorum opera Lacedæmonium imperium vnica
 die euersti. Sed quoniam qui scipios laudant, iis plerique ad
 modum aduersantur & succentent, non item alios laudan- IV. Separ
 tibus, sed frequenter gaudent alacriterq; ad stipulantur suis alium lau-
 testimonii, solent nonnulli iis, quibus idem studium fuit, dare.

ædem actiones, idem deinde mores, tempestiuæ laudan-
dis conciliare sibi & in se conuertere auditorem: qui statim
intelligit, dicentē, etiam si de alio loquatur, ob virtutis si-
militudinem dignam eadem esse laude. Sicut enim qui alte-
ri reprobat ea quib. ipse obnoxius est, facile sentitur non
tam aliud quam se se vituperare: sic boni dum bonos hono-
rant, sui ipsorum memoriam renouant apud eos qui virtu-
tis ipsorum sunt consciij, ut flatim acclament, Quasi vero tu-
non sis talis? Sic Alexander Herculem venerans, & rursus
Alexandrum Androcottus, effecerunt ut ipsi quoq; à simi-
libus hōngarentur. Dionysius autem Gelonē subsannādo,
& gelata, id est risum, Siciliæ nominando, imprudens per
inuidiam suæ potentiaæ magnitudinem auctoritatemq; in-
fregit. Atq; hæc quidem etiam alias scire & obseruare ciu-
lēm hominēm conuenit. Qui vero coguntur se laudare, is
risus suos lau- eos tolerabiliores facit si non omnia sibi arrogent: sed glo-
dis in alia. riā molestem aliis sentientes, alia fortunæ, alia deo acce-
ptaferant. Itaq; præclare Achilles:

Iliad. X.
379.

Hunc postquam super nobis superare dederunt.
Præclare etiam Timoleo, qui Syracusam fanum Fortitorū 20
casuum ob res à se gestas posuit, domumq; suam bono ge-
nicio consecravit. Optime Pytho Aenius, qui cum Cotyn
interficiisset, ac deinde Athenas venisset, certatim oratori-
bus ipsum ad populū laudantibus, cum inuidere sibi quof-
dam & indigne ferre hoc sentiret, progressus: Hæc, inquit, 25
Athenienses deorū aliquis fecit, nos manus ei videntas præ-
buimus, Sylla quoq; inuidiam amolitus est, identidē For-
tunæ mentionem faciens, & ad extremum Venusti cogno-
men sibi sumens. Malunt n. homines fortunæ quam virtu-
tis laudē alii concedere: quod illius dona bonum alienum 30
huius defectum à seipsis proficiisci existimant. Quare Zaleu-
cus maxime suas leges Locrensis commendauit. Minerua
identidē sibi in conspectū venire legelq; dictare & expone-
re dicens, nihil eorum quæ promulgaret abs se excogitatū
aut consultatum esse. Verū hæc quidem remedia, hasq; ex- 35
cusationes fortassis neceſſe est aduersus plane morosos in-
uidosq; præparare. Apud moderatos non est absurdum etiā

VI. Corre- correctionib. laudum vii. Verbi gratia, Laudauit aliquis te
etio tribu- à doctrina, aut diuitiis, aut potentia. hunc tu iubebis non
ta laudis. istade te commemorare, verum hoc potius dicere, si bonus
fis, si

sis, si innocuus, si utilis. Hoc qui facit, nō infert, sed trāfert laudem: neq; videtur gaudere laudatoribus sed succensere quod non conuenienter laudauerint, aut ob eas res quas oportuit, ac deteriora meliorib. occultare: vt qui non velit laudari, sed doceat laudare ita vt decet. Tale aliquid spectare videntur ista Demosthenis. Non enim lapidib. ego, non latere cocto urbem muniri: sed si meas munitiones confide rare velis, arma inuenies, equos, arcu, locios. Ac multo magis illud Periclis. Cum enim iam mōrientem necessarij mō
 30 s̄i deplorarent, ac præturas commemorarent, potentia, & quæ trophæa, quas victorias vrbesq; Atheniensib. partas re linqueret: paululum fese erigens, reprehendit eos, quod cō munies multorum, & fortunæ magis quam virtuti debitas laudes retulissent, pulcerima, & maxima, ipsique propria
 15 hac laude prætermisla. Quod propter ipsum nemo Atheniensium nigra vestem vnuquam sumisset. Hoc exemplum & oratorem docet, si quidē vir bonus sit, laudatum ob facundiam, laudem in vitam & mores auocare: & imperatorem, si ob peritiam rei militaris aut felicitatem sit in admiratio-
 20 ne, de mansuetudine sua & insticia libere loqui. Et contra vbi nimiè laudationes proferuntur, vt vulgo per adulatio- nem soleant inuidiosa tribuere, dicere:

Non deus ipse ego sum, quid me immortalibus aquas? Odyss. 187.

si me recte nosti, integratatem meam lauda, aut temperan-
 25 tiam, aut æquanimitatem, aut humanitatem. Inuidia. n. ci- tra molestiam ei qui maiora recusat, minorâ concedit: ve- raq; laus iis non admittur, qui falsas & vanas non admittut. Itaq; reges quoq; qui non deos se, aut deorum filios, sed fra-
 30 trum, aut matris amatores, aut beneficos, aut diis charos appellauerūt, haud grauate pulcris quidem istis, sed huma- nis tamen cognomentis honorauerunt. Sicut rūsum de his qui scribunt aut docent, eos moleste ferunt, qui sapientū nomen sibi adscribunt, amplectūtur autem se philosophiæ studere, aut proficere, aliudve aliquid tale moderatum & in
 35 uide expers dicentes. At oratores & sophistæ dum decla- mantes patiuntur sibi acclamari, Diuinitus, moderatorum & humanorum laudem amittunt. Porro sicuti qui oculo-
 40 rum debilitate affectis caueot ne molestiam exhibeant, ij rum inter nimium splendidis umbræ aliquid admiscent: ita sunt qui suas laudes non omnino splendidas ac puras proferunt: sed
 45 feſto.

defectus quosdam & errata aut levia peccata iniiciendo, importunitatem & inuidiam declinant. Ita Epeus non medocriter se de pugillatione iactans atq; ferociens,

Comminus huic corpus rumpam:--

Iliad. 4,

sinsul & hoc dicit:

670.

Non satis est alius me pugnando esse minorem?

Quanquam hic quidem fortasse ridiculus est, athleticam arrogantiam timiditatis & ignaviae confessione excusans. Is accuratus & elegans, qui obliuionem de se aliquam, aut ignorantiam, aut ambitionem, aut auditionem alicuius¹⁰ disciplinæ vel sermonis prodit. Sic Vlisses,

Odyss. 14,

Ast ego strenuum voces audire cupini;

192.

Solne re me socios nutuz oculis que subebam. Et:

Odyss. 1,

Nec mihi persuasum est: (melius parere fuisse)

228.

Multo equidem soluis lastrarare, & munera ab illo

Sperabam:--

atq; omnino quæcunq; non plane turpia & indecora peccata laudib. admixta, inuidiam auertunt. Multi paupertatem, imperitiam, atq; adeo ignobilitem inter suas laudes dum confitentur, inuidiam retundunt. Sic Agathocles aurea pocula & calata præbibens adolescentibus, iussit etiam fictilia proferri: & Talis, inquit, res est adfuditas laboris ac tolerantia & fortitudo, nos olim lutea, nunc aurea facimus pocula. etenim Agathocles, qui ob obscuritatem generis & egestatem credebat in figuli officina educatus, post modo regnum totius prope Siciliæ obtinuit. Atque hæc

*LIX. Fida
etia se lau-
dantis.*

quidem remedia extrinsecus adsciscuntur orationi quam de se quis habet. Quædam alia in ipsis quodammodo infunt, qui seipso laudant. His Cato vñus est, Inuideri sibi dicens, quod suis rebus neglectis noctes patriæ causa vigila-

ret. tale & istud,

lactone me? qui poteram sine negocio,

Numeratus in Bulgari censu exercitus,

Fortuna eadem cum primo sapientia

Frustr:--

Item:

Vereor laborum gratiam profundere

Quos pertul: neque nunc hos derelicto nouos.

Vt enim domum aut prædium, ita gloriam quoq; & virtutis laudem vulgo, iis qui gratis & nullo negoio, non qui sedemerint multis laborib. & periculis, inuident. Quoniam autem

autem non modo citra dolorem aliorum & inuidiam, sed IX. Laus
 etiam cum eorum vtilitate usurpandæ nobis sunt nostræ propria ad
 laudes, ne hoc agere, vt nos laudemus, sed eo ipso aliud ali- Vtilitatem
 quid moliri videamur: primum hoc considera, an excitant auditoris
5 di studij æmulationisq; virtutum gratia apud auditores a- referenda.
 liquis seipsum laudare possit. Hoc sane modo Nestor suas Ili. a. 669.
 pugnas & præclara facinora narrando, & Patroclum ad pu-
 gna instigauit, & noue Græcos heros ad singulare cū He- Ili. n. 132.

10 Etore præclum excitauit. Exhortatio enim quæ factum ver-
 bis coniunctum habet, exemplumque proprium ad imita-
 tionem inuitans, animata est & mouet atque exstigmulat, &
 cum impetu ac proposito animi spem etiam consequendi
 & potiundi eius, ad quod impellimur, certam iniicit. Hinc
 est, quod Lacedæmonie chorus senum cantat,

15 Nos fuimus olim iuvenes Gallo strenui: puerorum,
 Nos erimus olim fortiores plurimo: iuuenum,
 Fortes sumus nos: fac, si vis, periculum.

legislatore præclare & ciuili rationi conuenienter vicina
 & domestica adolescentibus eorum qui rem gessissent pro-
20 ponente. Enimuero interdum etiam ad reprimendum, ac
 humiliandum & cicurandum hominem insolentem ac fer-
 rocem conductit de seipso aliquid tumidius iactare. vt rur-
 sum Nestor:

25 Certe, ego cum, quam eos sitis, melioribus olim
 Confaci, Sixtique viri: neque metamen illi Ili. a. 268.
 Spreuerunt.---

Sic etiam Alexandre Aristoteles scripsit, Non his tantum,
 qui magnum tenterent imperium, permisum esse magnifi-
30 ce de se lentire: sed his etiæ, qui recte de diis statuerent. Vtilia
 sunt etiam aduersus hostes & inimicos isthæc:

Occurrunt nati miserorum viribus nostris. Ili. 2, 127.

Et de Persarum rege, qui Magnus usurpabatur, Agesilaus:
 Qui, inquit, maior me est, si non etiam iustior? Et aduer-
 sum Lacedæmonios, cum iij Thebanos accusarent, Epami-
35 nondas: Sane, ait, nos breuiloquentiae vestra finem impo-
 suimus. Atque hæc quidem in hostes & inimicos. De amicis
 porro & ciuibus, tempestiue nos iactando non modo fero-
 cientes retundere possumus & humiliores reddere: sed &
 timidos atque atronitos animate. Sic & Cyrus in peri-
 culis & præliis magnifice de se loquebatur, non alias. &

Antigonus secundus, cætera fastu vacuus & moderatus, in nauali ad Cōn p̄cilio amicorū quodā dicente, Non vides quanto plures sint hostium naues? Me vero ipsum, inquit, quoꝝ nauibus opponis? Apparet hoc perspectum fuisse Homer. Facit enim Ulyssēm sociis ad fluctus & strepitum circa Charybdis animos despōtentibus, in memoriam iis redigentem calliditatem suam & fortitudinem:

Non tamen hocce malum nunc grandius ingruit illo,
Cum nos s̄istenuit vasto Polyphemus in antrō.
Et tamen hinc virtute mea nos consilioque
Fugimus....

Odyss. μ.

209.

X. Quando
etiorū laus
impugnan-
da.

Non est enim popularem captantis auram, aut sophistica ostentationis ista laudatio, neque strepitum & applausum querentis, sed eius, qui confidendi pignus virtutem scientiamque suam amicis exhibeat. Nam in periculis ad salutē permultum conductit auctoritas & existimatio viri imperatoria peritia ac facultate prædicti. Cæterū supra docuimus, nequaquam ciuile esse laudi & gloriae alienæ seipsum opponere. Tamen vbi falsa laudes nocent ac corrumpunt, studiumque rerum malarum & prauum de rebus magnis consilium animi generant, non inutile est eas refutare, aut potius indicato discrimine auditorem ad meliorem auertere sententiam. Etenim quis non gratum habeat, si plerosque vltro videat abstinere à virtute quod maledictis ac reprehensionibus sit exagitatum? Quod si autem malicia honestam opinionem naœta fuerit, eiusque ad voluptatem avariciam ve illecebris honor & gloria accedat: nulla iam ita felix, ita valida est natura, quæ his non vincatur. Itaque oportet non hominum laudibus, sed ipsarum rerum, si prauæ sint, aduersari ciuilem hominem. hæ enim laudes pervertunt, secumque trahunt imitationem turpium pro honestis habitorum. Maxime autē reselluntur yveris iuxta oppositis. Hoc modo Theodorus actor tragediarum fertur aliquando ad Satyrum histriōnem comicum dixisse, Non spectatoribus risum mouere, sed lactymas elicere admirabilitatem habet. Quod si huic ipfi Theodoro philosophus aliquis dicere, Atqui, mi homo non id præclarum est fluctum mouere, sed fluctu & morticia liberare: is seipsum prædicando auditorem iuuaret, eiusque iudicium corrigeret. Sic Zenode multitudine discipulorum Theophrasti, Chorus, inquit, eius

eius maior, meus est concinnior. Et Phocio Leosthene ad-huc rem feliciter gerente interrogatus ab oratoribus quid-nam beneficij in Vrbem contulisset? Nihil, inquit, quam p-me prætore vos orationem funebrem nullam habuistis, sed 5 quotquot mortui sunt, in sepulcris maiorum sunt humati.

Admodum venustè etiam Crates his versibus,

Hac habeo, qua ed, quaq; ex saturata libido

Hausit:---- opposuit hos:

Hac habeo, didici studio que pulcra, Camæna

10 *Me quibus instruxere* ----

Pulcra enim est hæc laus & utilis, docens vtilia & commo-dia mirari atq; amplecti, vanis & ociosis rebus posthabitis.

Itaq; hoc cum dictis ad quæstionem explicandam coniungatur. Restat vt ipsa iam disputatione hoc flagitante porrò 15 explicemus, qua quis ratione intempestiuam sui laudatio-nem cauere possit. Etenim amorem sui arcem habens de se, Quomodo
ipsò dicendi studiū munitam, èt his qui admodum medio-
criter erga gloriam affecti videntur, deprehenditur sèpenu-
mero infidians. Sicut enim de præceptis bonæ valetudinis

20 tuendè vñū est, omnino cauere sibi à locis insalubribus, aut
maiori cura valetudinis vti in illis versantem: sic de seipso
loquendi studiū quasdam habet occasiones & rationes lu-bricas, & quo quis prætexu propriam laudem eliciet. Pri-mùm vbi laudantur alii, ibi (vt diximus) ambitio sermonem

25 de seipso facile extrudit, animumque morsum aliena laude
ac titillatum pruritus instar occupat quædam gloriæ cupi-ditas & ad eam parandam incitatio: idque cùm aliás, tum
adprime si alius æqualis aut inferior etiam nobis sit in ea re
ob quam laudatur. Quemadmodum enim esurientium ap-

30 petito aliis coram edentibus magis acutur & irritatur: ita
laus in proximum collata intemperanter erga gloriam af-fectos quasi rualitate quadam accedit. Secundo loco
narrationes rerum feliciter & ex animi sentētia gestarum,
multos præ læticia in iactantiam ampullaque verborum
35 efferunt. incidentes enim in commemorationem victoriæ
sue alicuius, aut rei in repub. præclarè gestæ, aut actiones
vel orationes principibus probatas, non se tenent, neque
modum seruant. quo genere sui prædicandi maxime videoas
homines nauticos & militares decipi. Accidit etiam his
qui è prouinciis à se gubernatis, aut magnis negotiis re-

Quomodo
Estanda
sit impor-tuna sui
landatio.

ueruntur hoc frequenter. mentione enim facta illustrium & regiorum hominum, annexunt collaudationes sui ab iis profectas: arbitrantes non se à seipsi laudari, sed aliorū laudes ipsis tributas referri. sunt qui plane rem ab auditoribus non animaduerti putant, cum regum aut imperatorum erga ipsos in dextra danda, alloquendo & amice tractando referunt comitatem, non vt suas hæc laudes, sed illorum humanitatis atque benignitatis documenta narrantes. Quia in re attendere se quisque diligenter debet, vt cum alios laudat, laudatio ea suspicione amoris sui ipsius, ac studij de se verba faciundi careat: ac ne videatur

Illa. T. 301.

Patroclum pretendendo....

seipsum laudandis aliis laudare. Proinde id dicendi genus, quo alios vituperamus aut culpamus, periculosum est, & ambitiosis multas præbet ad excurrendum in sui laudationem occasiones. In hoc vitij cum primis incidunt senes, vbi ad castigandum alios & culpandum malos mores ac malefacta conuersi, eò progrediuntur, vt seipso laudibus vehant, qui mirabilem in tali re virtutem ostenderint suam. His quidem, si non ætate tantum, sed gloria etiam & virtute sint prædicti, danda est venia. tantum enim abest vt inutilis sit horum iactantia, yr qui hoc modo castigantur, magna simul virtutis æmulatione & pulcritudinis studio incendantur. Nos alij cauere diligenter & metuere etiam istas debemus digressiones. Nam cum alioqui molesta sit & penè intolerabilis proximi reprehensio, multamque requirat cautionem: qui alterius reprehensioni suam immiscer laudem, sibique gloriam ex alterius dedecore venatur, molestissimus planè importunissimusque est: quippe qui ex aliorum culpa laudem sibi videatur velle querere. Addamus hoc. Qui facile in risum soluuntur, ij maxime cauere debent & fugere titillationes atque contrectationes, in quibus lœuissimæ corporis particulae delabentes & confluentes, excitant impelluntq; eam adfectionem. Et qui effusus ad gloriæ cupiditatem feruntur, iis vel maxime hoc consulendum est, vt cum laudantur ab aliis, se laudando abstineant. Eum enim qui laudatur, erubescere conuenit, abiicere verecundiam non conuenit: & inhibere eos, qui magnum aliquid de ipsis dixerint, non reprehendere tanquam

quam intra modum laudes ipsorum prosecutos, qua in re peccant multi, admonentes præterea de aliis quibusdam suis actionibus & egregiis facinoribus, eaq; dictis inculcantes, donec simul & a se, & ab aliis tributam ipsis laude corrumptant. Nonnulli dum sibi ipsis blandiuntur, quasi titillant se atq; inflant. Sunt qui aliquam laudem quasi escam submittentes maligne, prouocet eos, qui suorum ipsorum prædicandorum vitio correpti sunt. Alij percutantur e modo quo illi apud Menandrum,

10 *Vt rideant. Hoc vulnus unde tibi accidit?*

*Sum Iesus haspili, qui pro deum gradus
Muri admotos descendens, promte simul
Ostendo vulnus, rursum me sanis premunt.*

In omnibus his quam potest fieri maxime caendum est, ne laudibus præcipites agi nos patiamur, néve interrogati nosmet prodamus. Ad quam rem perficissima est hæc cautio atq; custodia, vt animaduertamus alios qui seipso laudant, quam ij rem omnibus ingratam molestamq; agant, vtque nulla oratio sit perinde iniusa & grauis. Quippe vt nullam aliam iniutiam in nos eorum qui seipso laudant allegare possimus: tamen tanquam naturæ instinctu moleste ferentes eam rem & auersantes, dimitti ab eis & respire properamus. Cum quidem adulatori & mensarum aseclæ atq; indigenti intolerabilis sit etiam tum cum eius est vsus, diues aliquis, aut satrapa, aut præbitor. atque has symbolas aiunt conuiuorum se dare maximas. vt ille apud Menandrum:

30 *Hic me enecat, si macer consuijs,
Sapientia audsens, & militaria
Dicitria ista glorioius est nimis,
Nimisq; impurus ac scelestus.----*

Hæc etenim non ad milites duntaxat, atq; recens ditatas, prætextatis illis & comitis suis narratiunculis alios detinentes, sed & de sophistis, philosophis, imperatoribus sua nimium extollentes atq; cum fastu iactantes adfueuerimus dicere: si quidera memoria teneamus propriis laudibus aliorum comitari vituperium, ae vanam hanc gloriae cupiditatem desinere in ignominiam: idq; ad extremum nos confequi, (quod Demosthenes dixit) vt offendis auditorib. existimur

memur tales non esse, quales nos ipsi prædicauimus. his (in-
quam) consideratis, ipsi de nobis loqui omittemus, nisi ma-
gna id vel cum nostra, vel cum auditorum vtilitate fu-
rum speremus.

PLVTARCHI DE COHIBEN-
da ira dialogus.

SYLLA. Rectè mihi, Fundane, facere videntur picto-
res, qui opera sua, priusquam ea absoluant, per inter-
valla temporis contemplantur. ita enim abducto ab i-
tis paulisper visu, saepius iudicium reuocantes, etiam ex-
igua discrimina obseruando attingunt, quæ continenti in-
spectione & consuetudine quotidiana occultarentur. No-
bis autem quandoquidem non licet ut aliquandiu à nobis
ipsi digrediamur, nostrive sentiendi faciamus aliquam in-
tercedinem: (quod ipsum efficit potissimum ut sui quis-
que peior sit quam aliorum iudex) proximum est, ut inter-
dum amicos conueniamus, iisque nos præbeamus consi-
derandos. non an celeriter consenserimus, aut corpus me-
lius peiùse fit affectum: sed an motibus nostris tempus bo-
ni aliquid addiderit, aut vitii ademerit. Ego itaque anno
reuersus Romam secundo, ac quintum hunc tecum deges-
mensem, felicitate naturæ tuæ reputata non admodum
mirabile duxi tantum virtutum tuarum esse factum incre-
mentum. sed mihi animaduertenti vehementiam illam
tuam, & ad irascendum efferuescentiam ita placatam, &
rationi obedientem atq; mansuetam redactam, subiit ad a-
nimum dicere:

Ilia. 373

Proh superis, Verè quam multo mollior hic est?

Atque hæc mollitudo non ignauiam, non dissolutionem, sed instar subiectæ cultura terræ levitatem quandam & p-
funditatē ad agendum efficacem habet, loco pristinę illius
incitationis ac celeritatis. Vnde liquet, iracundiam nō ob-
decendentē æratis vigorem, neq; fortitudine elanguisse, sed ra-
tionibus quibusdam bonis procuratam fuisse. Sanè (vt ve-
rum tibi dicam) cùm Eros socius nobis hæc nunciaret, su-
spicabat eum non quæ adessent, sed quæ decenter præcla-
ros homines bencuolentia adductum suo testimonio tibi
tribuere. tametsi, vt nosti, alias persuaderi sibi nequaquam
fineret, vt in gratiam alicuius de sententia sua decederet.

Nunc